

AMLC

Nieuwsbrief maart 2021

Centrum voor witwasbestrijding

Beste collega,

Hierbij de AMLC-nieuwsbrief van maart 2021 met de ontwikkelingen op het gebied van witwasbestrijding.

In deze nieuwsbrief onder meer aandacht voor een indicatoredocument en webinar over één van onze thema's: Trade Based Money Laundering. Het verdiepende artikel gaat over het toetsen van risico-indicatoren. Door Nick ten Dam zijn risico-indicatoren met betrekking tot het witwassen van contant geld via de autohandel in kaart gebracht. De indicatoren zijn vervolgens getoetst op de vraag of zij in staat zijn te voorspellen of er bij een autohandelaar verdachte transacties plaatsvinden. Zoals altijd sluiten we af met recente jurisprudentie.

Per 1 maart jl. is Suzanne Visser, sinds 2014 werkzaam bij het AMLC, benoemd als tweede hoofd bij het AMLC. Gelet op haar kennis, ervaring en netwerk binnen de witwasbestrijding en het strafrecht is zij een welkome aanwinst om het centrum verder de toekomst in te loodsen.

Benieuwd naar de plannen van het AMLC in 2021? Ons jaarplan vind je [hier](#).

Mocht je ervaringen hebben opgedaan of tegen constructies zijn aangelopen die je wilt delen, mail naar AML.Centre.Postbus@belastingdienst.nl. Heb je collega's die ook graag de nieuwsbrief willen ontvangen? Zij kunnen zich via dit mailadres aanmelden. Er is een aangepaste versie van de nieuwsbrief voor private partijen beschikbaar, ook in het [Engels](#). En tot slot, als je up to date wil blijven: volg ons op LinkedIn!

Veel leesplezier,
Het AMLC

Actualiteiten

Indicatorendocument en webinar TBML

In december 2020 publiceerden de FATF en de Egmont Groep van FIU's een rapport over de ontwikkelingen rond Trade Based Money Laundering. In maart 2021 is dit rapport verder aangevuld met een [lijst van risico-indicatoren](#) die bedoeld zijn om bedrijven in de private sector te helpen bij het detecteren van TBML, maar minstens zo relevant zijn voor bijvoorbeeld opsporing en douane. Denk aan indicatoren gericht op bedrijfsstructuren en handelsdocumenten.

De FATF organiseerde onlangs een webinar om de meest recente trends en ontwikkelingen te bespreken. Tijdens het webinar presenteerden deskundigen hun ervaring en bespraken zij de uitdagingen waarmee overheden en de particuliere sector worden geconfronteerd. Het webinar werd bijgewoond door bijna tweeduizend vertegenwoordigers uit de publieke en private sector. We zijn best een beetje trots dat AMLC-collega Tamara Pollard als panellid mocht deelnemen aan dit webinar. Mocht je dit evenement gemist hebben, het is opgenomen en [hier](#) terug te kijken.

Leestip: De verborgen netwerken van witwassers

Kramer, Blokland en Soudijn schreven het artikel 'Witwassen als bedrijfsmatige activiteit: de verborgen netwerken van witwassers', gepubliceerd in Tijdschrift voor Criminologie. Naar aanleiding van het rapport van de FATF 'Professional money laundering' uit 2018 wordt in dit artikel onderzocht in hoeverre professionele witwassers in Nederland netwerken vormen en in welke mate zij bedrijfsmatig te werk gaan. Door middel van een analyse van politieregistraties komen de onderzoekers tot de conclusie dat er in Nederland netwerken van professionele witwassers actief zijn. Een samenvatting kunt u [hier](#) lezen en de volledige publicatie (open access) vindt u [hier](#).

Risico-indicatoren Cash Integration in de automotive sector

Geschreven door: Nick ten Dam

Momenteel ben ik werkzaam bij de afdeling Forensic & Financial Crime binnen Deloitte. In het kader van het afronden van de master opsporingscriminologie moest ik naast mijn werkzaamheden bij Deloitte (destijds werkzaam als werkstudent) nog een masterscriptie schrijven. Het leek mij nuttig om ook buiten de private sector te kijken en deze scriptie te combineren met een stage bij een publieke partij. Vanuit mijn interesse in Trade-based Money Laundering en Cash Integration ben ik uiteindelijk bij het AMLC terecht gekomen. In dit artikel een korte samenvatting van mijn onderzoek.

Cash Integration (in de automotive sector)

Uit strafrechtelijke onderzoeken blijkt dat criminelen de Nederlandse automotive sector gebruiken om illegaal verdiend contant vermogen aan de hand van internationale handel wit te wassen¹. De gebruikte modus operandi is als volgt: criminelen kopen met contant geld, verdiend uit criminele activiteiten, auto's in bulk in Nederland, exporteren en verhandelen deze in het buitenland. Deze vorm van witwassen noemt men Cash Integration. Cash Integration kan als volgt worden omschreven *'Het verhullen en legitimeren van contante criminele gelden via handel in goederen met als doel het verhullen van de illegale herkomst of de financiering van criminele activiteiten.'*

Cash Integration kan gezien worden als een vorm van Trade Based Money Laundering waarbij de te verhandelen goederen *exclusief* betaald worden met contant geld dat een criminele oorsprong heeft. In dit onderzoek is ervoor gekozen om specifiek te kijken naar de automotive sector. Deze keuze is gemaakt om het onderzoek af te bakenen. Uit strafrechtelijke onderzoeken blijkt dat Cash Integration zich niet beperkt tot de automotive sector, het komt bijvoorbeeld ook in de agrarische sector voor². Dit maakt dat de methoden en resultaten van dit onderzoek ook relevant zijn voor andere sectoren.

Opzet onderzoek

Met het onderzoek wordt getracht inzicht te geven in kwetsbaarheden van Nederlandse autohandelaren voor Cash Integration. Deze kwetsbaarheden bieden toezichthouders de mogelijkheid om adequaat barrières tegen Cash Integration op te werpen. In het onderzoek stond de volgende vraag centraal: 'Welke risico-indicatoren maken handelaren in de automotive sector een aantrekkelijk doelwit voor criminelen, om hun contante geld aan de hand van Cash Integration wit te wassen?'

Ter beantwoording van deze vraag is stapsgewijs gebruik gemaakt van kwalitatief en kwantitatief onderzoek. Eerst zijn aan de hand van interviews risico-indicatoren onderkent die erop duiden dat een autohandelaar Cash Integration faciliteert. De interviews zijn gehouden met experts werkzaam bij de FIOD, FIU, politie, Belastingdienst, twee grootbanken, Bureau Toezicht Wwft en het Openbaar Ministerie. Vervolgens is een onderzoeksgroep samengesteld aan de hand van door de FIU verdacht verklaarde transacties. Bij de autohandelaren in de

onderzoeksgroep bestaat het vermoeden dat zij Cash Integration faciliteren. Deze onderzoeksgroep is vergeleken met een controlegroep op door de experts onderkende risico-indicatoren. Deze controlegroep is willekeurig geselecteerd uit de totale populatie autohandelaren. Naast deze vergelijkende analyse is middels een logistische

¹ <https://www.fiod.nl/vier-autobedrijven-verdacht-van-btw-fraude-en-faciliteren-witwassen-bij-export-van-autos/>

² <https://www.om.nl/actueel/nieuws/2019/07/17/aardappel--en-uienhandel-vatbaar-voor-witwaspraktijken>

regressie³ gekeken hoe goed de door de experts genoemde indicatoren in staat zijn om te voorspellen of het vermoeden bestaat dat een handelaar Cash Integration faciliteert.

Resultaten onderzoek

Door de experts werden acht risico-indicatoren onderkend, te weten:

- financiële crisis
- geografische spreiding
- geen officieel dealerschap
- geen lidmaatschap BOVAG
- verhouding verkoop binnenland en buitenland
- geen showroom
- inkoop ex-leasevoertuigen
- korte doorlooptijd handelsvoorraad.

Uit de vergelijkende analyse blijkt dat de twee onderzochte groepen significant van elkaar verschillen op basis van twee van de risico-indicatoren: 'korte doorlooptijd handelsvoorraad' en 'verhouding verkoop binnenland en buitenland'. Ten eerste blijkt dat auto's vier keer korter in de handelsvoorraad staan bij autohandelaren waarbij het vermoeden bestaat dat zij Cash Integration faciliteren. Bij die handelaren blijkt ook dat de buitenlandse omzet ruim een kwart meer van de totale omzet bedraagt.

De logistische regressie met de acht risico-indicatoren is in staat om in 75.9% van de gevallen juist te voorspellen of het vermoeden bestaat dat een autohandelaar Cash Integration faciliteert. De indicatoren een 'snelle doorloop van de handelsvoorraad', 'verhouding verkoop binnenland en buitenland' en een 'financiële crisis' leveren een significante bijdrage aan het model. Hieruit blijkt dat, aanvullend op de twee indicatoren gevonden in de vergelijkende analyse, een 'financiële crisis' in samenhang met de andere variabelen ook een significante bijdrage levert. Concluderend kan gesteld worden dat drie risico-indicatoren in dit onderzoek zijn onderkend die erop wijzen dat een handelaar in de automotive sector een aantrekkelijk doelwit is voor criminelen om hun contante geld aan de hand van Cash Integration wit te wassen.

Beperkingen en discussie

Ten eerste is het belangrijk om te vermelden dat het kwantitatieve gedeelte van dit onderzoek is gestoeld op verdachte transacties, niet op veroordelingen. Alle resultaten uit het kwantitatieve gedeelte zeggen dus slechts iets over handelaren waarbij het vermoeden bestaat dat zij Cash Integration faciliteren.

Daarnaast dient te worden vermeld dat de onderzochte populatie niet groot was ($N < 50$). Deze beperking heeft ongetwijfeld consequenties gehad voor de resultaten van de kwantitatieve analyses. Het is immers goed mogelijk dat risico-indicatoren die nu als niet-significant worden aangemerkt, dit wel zijn bij toetsen met een grotere populatie. Het zou daarom nuttig zijn om hetzelfde onderzoek te herhalen wanneer meer verdachte transacties beschikbaar zijn.

Verder is dit onderzoek vanuit een wetenschappelijke benadering ingestoken. Dit betekent onder andere dat enkel risico-indicatoren zijn onderzocht die werden onderkend door de experts. Het is aan te raden om dit blikveld te verruimen en analyses te draaien op alle beschikbare variabelen. Mogelijk komen er dan nieuwe risico-indicatoren aan het licht. Wegens de afbakening van dit onderzoek is slechts gekeken naar een zeer specifieke vorm van witwassen in een zeer specifieke sector. De methoden van het onderzoek lenen zich echter voor een relatief eenvoudige verbreding naar andere sectoren. Zoals eerder gemeld blijkt uit strafrechtelijk onderzoek dat de agrarische sector ook vatbaar is voor Cash Integration. Een onderzoek gericht op deze sector strekt daarom tot aanbeveling.

³ Een logistische regressieanalyse is een voorspellend model waarbij het per individuele variabele inzichtelijk is welke invloed deze heeft op het voorspellen van de afhankelijke variabele.

Jurisprudentie

Weigering zakelijke rekening coffeeshop: Rechtbank Amsterdam 02 februari 2021, [ECLI:NL:RBAMS:2021:358](https://eclw.nl/casus/ECLI:NL:RBAMS:2021:358)

In deze zaak draait het om de vraag of ING mocht weigeren om een zakelijke rekening te open voor een coffeeshop. ING stelt dat het verstrekken van een zakelijke rekening onacceptabele risico's meebrengt en dat op basis van het cliëntenonderzoek ING het vertrouwen in de eiser heeft verloren. Daarnaast beroept ING zich op haar contractsvrijheid.

De rechtbank is van oordeel dat op basis van de uitkomsten van het cliëntenonderzoek ING de bankrelatie niet had mogen weigeren. ING legt een ongerechtvaardigde link tussen een schietincident en de betrokkenheid van eiser bij criminele activiteiten. Het schietincident lijkt namelijk onderdeel van een breder probleem en niet een aan eiser gerelateerd incident. Daarnaast zijn er onvoldoende aanwijzingen dat de coffeeshop een integriteitsrisico meebrengt. De Bibob-toets is steeds positief uitgevallen en in het onderzoek van de registeraccountant zijn geen onregelmatigheden gebleken. Dat er grote contante stortingen op de privérekening van eiser zijn binnengekomen, is het gevolg van het feit dat hij geen zakelijke rekening heeft waardoor zijn klanten contant moeten betalen. Het inzetten van zijn privérekening voor zakelijk gebruik is begrijpelijk, volgens de rechtbank. Ook het feit dat zijn broer van de pinpas en pincode van eiser gebruikt heeft gemaakt is niet onbegrijpelijk. Eiser zat wegens de corona-crisis namelijk zelf voor langere tijd vast in het buitenland en het contante geld moest wegens de veiligheids- en praktische problemen wel gestort worden.

De contractsvrijheid is volgens artikel 4:71f Wft niet onbegrensd. Het is in Nederland onmogelijk om bedrijfsmatige activiteiten te ontplooiën zonder toegang te hebben tot het betalingsverkeer. Een bank kan daarom onder bijzondere omstandigheden worden verplicht een contractuele relatie aan te gaan met een rechtspersoon. Dit kan met name van systeembanken worden gevergd. Maar de coffeeshophouder heeft niet voldoende aangetoond dat hij bij andere banken niet terecht kan. Tijdens de zitting heeft eiser e-mailcommunicatie met ABN AMRO Bank getoond waaruit blijkt dat zijn verzoek tot een zakelijke rekening is afgewezen. De reden hiertoe is niet duidelijk. Eiser heeft nagelaten om een zakelijk rekening bij de andere systeembanken, zoals Rabobank en SNS Bank aan te vragen. De rechtbank stelt dat eiser aannemelijk moet maken dat alle banken met een cruciale positie in onze samenleving een bankrelatie weigeren. Eiser dient hiertoe met stukken te onderbouwen dat hij bij deze drie banken een aanvraag heeft gedaan en dat hij de door deze banken gestelde vragen heeft beantwoord, maar dat deze hem desondanks als zakelijke klant hebben geweigerd. Nu eiser dat niet heeft gedaan, is niet aannemelijk gemaakt dat eiser bij geen andere bank terecht kan en dus verstoken blijft aan het betalingsverkeer. Hierom is de weigering van ING op dit moment niet onrechtmatig en mag ING eiser een klantrelatie weigeren.

Melding notaris leidt tot veroordeling witwassen: Hoge Raad, 16 februari 2021, [ECLI:NL:HR:2021:120](https://eclw.nl/casus/ECLI:NL:HR:2021:120)

De verdachte koopt als vertegenwoordiger van een VOF een schip voor € 150.000,- en verkoopt dit twee weken later door aan een nieuwe koper voor € 162.500,-. Verdachte en de nieuwe koper komen overeen dat de koopprijs niet hoeft te worden voldaan, onder de voorwaarde dat de koper erkent € 162.500,- schuldig te zijn. De koper is bij de politie bekend als een drugsgebruiker en veelpleger. De betrokken notaris heeft een melding ongebruikelijke transacties gedaan bij de FIU wegens de snelle doorlevering van het schip en onduidelijkheden over de betaling ervan. Verdachte wordt vervolgd wegens witwassen van het schip.

Het hof concludeert dat er sprake is van een witwasvermoeden, vanwege de grotendeels contante betaling van het schip. Voor zover er wel giraal is betaald, zijn er diverse contante stortingen onder de €10.000,- hieraan voorafgegaan op de rekening van de verdachte. Ook speelt de snelle doorverkoop van het schip met winst, en het feit dat de tweede koper een drugsgebruiker en veelpleger is, een rol bij de totstandkoming van het

witwasvermoeden. Verder hecht het hof waarde aan de bij de notaris gerezen onduidelijkheden over onder meer de wijze van betaling van het schip, die uiteindelijk tot een melding van een ongebruikelijke transactie hebben geleid en het feit dat het schip naderhand met een grote hoeveelheid drugs aan boord is aangetroffen. Dit betekent dat van de verdachte mag worden verlangd dat hij een verklaring geeft voor de herkomst van het geld waarmee het schip is betaald.

Verdachte heeft verklaard dat hij met het schip in de offshore wilde gaan werken, maar dat hem na de voorlopige koopovereenkomst duidelijk werd dat hij er niet mee in de offshore mocht werken en dat hij het schip daarom heeft doorverkocht. Verdachte heeft verklaard dat hij van de oorspronkelijke verkoper heeft gehoord dat er meerdere geïnteresseerden waren in de boot. Die betreffende persoon had hij daarvoor nog nooit ontmoet. Het geld dat hij heeft betaald voor het schip is niet afkomstig uit zijn eigen middelen, maar hij ontving dit van de nieuwe koper in porties. Hiermee betaalde de verdachte de verkoper. Verdachte kan dit niet bewijzen zegt hij, maar hij kan wel bewijzen dat hij geld heeft

gegeven aan de verkoper. Hij zegt dat de verkoper op de hoogte is van de nieuwe koper. Uit onderzoek is gebleken dat de nieuwe koper een drugsverslaafde was en heeft in zijn getuigenverklaring gezegd dat hij weinig geld heeft en alles uitgeeft aan drugs. Het is dus niet aannemelijk dat hij de boot heeft gekocht. Ook heeft de oorspronkelijke verkoper verklaard dat verdachte de enige geïnteresseerde was in de boot en dat de boot al 10 jaar te koop stond. Het hof oordeelt dat de verklaring van verdachte niet aannemelijk is en dat een criminele herkomst als enige aanvaardbare verklaring kan gelden.

In cassatie klaagt de verdediging dat over de herkomst van de geldbedragen vanaf de aanvang van het onderzoek verklaringen zijn afgelegd en dat een en ander niet is geverifieerd. De Hoge Raad laat het oordeel van het hof in stand.

Colofon

Redactie:

mr. Dorine Stahlie
mr. Sophie de Ridder

Coördinator kennis & expertise
Vaktechnisch medewerker

Anti Money Laundering Centre

Utrechtseweg 297 gebouw C, 3731 GA De Bilt

E: AML.Centre_Postbus@belastingdienst.nl

De AMLC nieuwsbrief voor overheidspartijen verschijnt 6 keer per jaar. Dit geldt ook voor de nieuwsbrief voor private partijen, deze wordt in het Nederlands en in het Engels verstuurd. Daarnaast versturen wij voor internationale partners 4 keer per jaar een nieuwsbrief.

Aanmelden/afmelden: via een mail naar bovenstaand e-mailadres.